

Kohtuasi C-21/24

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

12. jaanuar 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Juzgado de lo Mercantil n.º 1 de Zaragoza (Zaragoza kaubanduskohus nr 1, Hispaania)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

10. jaanuar 2024

Hageja:

CP

Kostja:

Nissan Iberia S. A.

Põhikohtuasja ese

Eelotsusetaotlus – Kartellid – ELTL artikkel 101 – Direktiiv 2014/104/EL – Konkurentsioiguse rikkumise tõttu tekkinud kahju hüvitamine – Kahju hüvitamise hagi esitamise tähtaeg – Aegumine

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Konkurentsioiguse rikkumise tõttu tekkinud kahju hüvitamine – Euroopa direktiivi üle võtva liikmesriigi õigusnormi kohaldamine hagidele, mis käsitlevad pärast ülevõtmist põhjustatud kahju, mis on seotud ülevõtmisele eelnevate asjaoludega – Kahju hüvitamise hagi esitamise kohustuslikkus – Aegumistähtaeg – Aegumistähtaja arvutamine – Halduskaristuse määramise otsuste eeltingimus – Avalikustamisega seotud probleemid

Eelotsuse küsimused

1. Kas liidu õiguses on olemas õiguslik alus, et eristada konkurentsioiguse rikkumisega tekitatud kahju hüvitamise hagi esitamise võimalust ja kohustust, või vastupidi, kui kahju kandnud isik on teada saanud või võib põhjendatult eeldada, et ta oleks pidanud teada saama nii asjaolust, et ta on nimetatud rikkumise tõttu kahju kannatanud, kui ka rikkumise toimepanija isikust, tuleb tal esitada kahju hüvitamise hagi, millest hakkab kulgema aegumistähtaeg?
2. Kas kohtule kahju hüvitamise hagi esitamiseks tuleb oodata sanktsiooni lõplikuks muutumist või vastupidi, kui riikliku turu- ja konkurentsiameti avaldatud otsuse terviktekstis on nimetatud asjaomase rikkumise toimepanijad, rikkumise täpne kestus ja rikkumisest mõjutatud tooted, tuleb seda mõista nii, et kohtule võib esitada kahju hüvitamise hagi ja hakkab kulgema aegumistähtaeg?
3. Kas aegumistähtaja alguse seisukohast tuleks käsitleda võrdväärse sanktsiooni tervikteksti avaldamist riikliku turu- ja konkurentsiameti ametlikul avalikult kättesaadaval veebisaidil ning riikliku turu- ja konkurentsiameti vormistatud otsuse kokkuvõtte avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*, arvestades, et riikliku turu- ja konkurentsiameti otsused avaldatakse ainult ametlikul veebisaidil?

Viidatud liidu õigusnormid

ELTL artiklid 101, 102 ja 267

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/104/EL teatavate eeskirjade kohta, millega reguleeritakse liikmesriikide õiguse kohaseid kahju hüvitamise hagsid liikmesriikide ja Euroopa Liidu konkurentsioiguse rikkumise korral: eelkõige artikli 22 lõige 1

Nõukogu määrus (EÜ) nr 1/2003 aluslepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta

Euroopa Kohtu otsused kohtuasjades C-637/17, C-267/20, C-453/99, C-557/12, C-295/04 ja C-298/04, Euroopa Kohtu määrus kohtuasjas C-199/22 ja kohtujuristi ettepanek kohtuasjas C-605/21

Viidatud riigisiseseid õigusnormid

Hispaania põhiseadus (Constitución Española): artikli 9 lõige 3, artikli 24 lõige 1 ja artikli 117 lõige 1

Tsiviilkohtumenetluse seadus (Ley de Enjuiciamiento Civil): artiklid 22, 43 ja artikli 455 lõige 1

Konkurentsikaitse seadus (Ley de Defensa de la Competencia): artiklid 13 ja 74 ning esimene üleminekusäte

Tsiviilseadustik (Código Civil): artiklid 1902 ja artikli 1968 lõige 2

26. mai 2017. aasta kuninga dekreetseadus 9/2017, millega võetakse üle finants-, kaubandus- ja tervishoiuvaldkonda ning töötajate lähetamist käsitlevad Euroopa Liidu direktiivid (Real Decreto-ley 9/2017 por el que se transponen directivas de la Unión Europea en los ámbitos financiero, mercantil y sanitario, y sobre el desplazamiento de trabajadores)

Tribunal Constitucionali (Hispaania konstitutsioonikohus) otsused 19/2008 ja 192/2009

Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) otsused 651/2013, 926/2023, 947/2023, 528/2013, 511/2018, 112/2022, 434/2021 ja 780/2021

Audiencia Provincial de Zaragoza (Zaragoza provintsikohus, Hispaania) otsus 118/2023

Põhikohtuasja faktiliste asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 CP esitas äriühing Nissan Iberia S. A. vastu sõiduki omandamisega tekitatud kahju hüvitamise hagi, arvestades sanktsiooni, mille määras kostjale Comisión Nacional del Mercado y la Competencia (riiklik turu- ja konkurentsiamet, Hispaania).
- 2 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on olnud järjekindlalt seisukohal, et sellised hagid on aegunud, sest hagi oleks pidanud esitama pärast seda, kui riiklik turu- ja konkurentsiamet avaldas oma veebisaidil otsuse tervikteksti, ootamata ära selle jõustumist.
- 3 Audiencia Provincial de Zaragoza (Zaragoza provintsikohus) rahuldab nimetatud kohtu otsuse peale esitatud apellatsioonkaebuse osaliselt, asudes seisukohale, et hagi ei olnud aegunud, ja leides, et aegumistähtaja arvutamist tuleb alustada sellest, kui riikliku turu- ja konkurentsiameti otsus muutus Tribunal Supremo (kõrgeim kohus) otsusega lõplikuks.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 4 Kostja küsib, kas liidu õiguse ja kohtupraktikaga on vastuolus see, kui riigisisest õigusnormi tõlgendatakse nii, et konkurentsivastase tegevuse tõttu tekkinud kahju hüvitamise hagi aegumistähtaega ei hakata arvutama riikliku konkurentsiameti tehtud haldussanktsiooni määramise otsuse tervikteksti avaldamisest, isegi kui nimetatud sanktsiooni määramise otsus on kohtus vaidlustatud.
- 5 Kostja küsib seoses õiguskindluse ja õigusnormide tagasiulatuva jõu puudumise põhimõtetega lisaks, millist õigusnormi tuleb kohaldada hagile, mis käsitleb pärast direktiivi 2014/104/EL ja seda üle võtva õigusnormi (konkurentsikaitseadus) jõustumist tekitatud kahju, mis on seotud nimetatud õigusnormi jõustumisele

eelnevate asjaolude või haldusotsustega, kui sellistele hagidele kohaldatav aegumistähtaeg ei ole eelmise õigusnormi kohaselt möödunud.

Eelotsusetaotluse põhjenduste kokkuvõte

- 6 Hispaania õigusteoorias ja kohtupraktikas on tekkinud veokite kartellide alasest Euroopa Liidu Kohtu praktikast tulenevalt lahkarvamused kahjunõuete direktiivi tagantjärele kohaldamise ja aegumistähtaegade osas, samuti seoses võimalusega tugineda kahjunõuete direktiivile *contra legem*.
- 7 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates oleks lahendus eristada omavahel konkurentsiameti eelneva otsuse eeltingimust ja aegumistähtaega. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab sellega seoses kohtuotsuse C-267/20 põhjal, et konkurentsioiguse rikkumisega tekitatud kahju hüvitamise hagide aegumistähtaja puhul ei saa hakata aegumistähtaega arvutama enne, kui kahju kandnud isik on teadlik või oleks saanud olla teadlik a) rikkumise esinemisest, b) kahju olemasolust, c) nende vahelisest seosest, d) rikkumise toimepanija isikust. Kuigi liikmesriigi kohtupraktikas leitakse, et pärast sanktsiooni määramise otsuse avaldamist ametlikus teatajas on hagi esitamiseks viis aastat, ei ole ta selle tähtajaga nõus.
- 8 Igal juhul ilmnevad teatavad takistused nimetatud aegumistähtaja kohaldamiseks. Esiteks ei nõuta üheski õigusnormis, et konkurentsiameti eelnev otsus peab hagi esitamise õiguse tekkimiseks olema lõplik. Lisaks ei ole konkurentsikaitseaduses 2007. aastal tehtud muudatuse tõttu enam vaja, et kohtusse hagi esitamiseks oleks olemas eelnev haldusotsus, milles tunnistatakse teguviis konkurentsivastaseks. Nüüd võivad konkurentsivastase tegevuse keelu rikkumise tõttu kahju kandnud isikud kaevata konkurentsiameti uurimistest või otsustest eraldiseisvalt rikkujate peale, et kaitsta oma õigusi otse kohtus.
- 9 Teiseks tekib küsimus, millal said kahju kandnud isikud otsusest teada. Autotootjate kartelli tekitatud kahju hüvitamise hagides tuleb algustähtajana teoreetiliselt fikseerida haldusotsuse avaldamise hetk. Sel hetkel tuvastatakse rikkumise olemasolu, täpsustatakse konkreetset rikkujat, õigusvastase tegevuse kestus ja võidakse teha kindlaks kahju tekkimine. Pidades silmas mitmeid kogu Hispaanias esitatud hagnosisid, mis on riikliku turu- ja konkurentsiameti alustatud rikkumismenetlusest eraldiseisvad, siis mis hetk tuleb võtta hagi esitamisel aluseks: kas hetk, kui riiklik turu- ja konkurentsiamet avaldas otsuse oma veebisaidil, või hetk, kui riiklik turu- ja konkurentsiamet avaldas pressiteate, või see, kui seda levitati ulatuslikult üleriigilises meedias, või Tribunal Supremo (kõrgeim kohus) otsuse jõustumine, millega sanktsioon muutus lõplikuks? Lisaks tuleb võtta arvesse, et sanktsiooni kinnitavast otsusest ei teavitata pressiteatega, ametlikus teatajas ega vaba juurdepääsuga veebisaidil, vaid seda tehakse kohtuandmebaasis, mida kodanikud ei tea.
- 10 Seoses kahjude hüvitamise hagi esitamise aegumistähtaja arvutamise algusega tekib küsimus, kas lähtuda tuleb kuupäevast, kui avaldati haldussanktsiooni

määramise otsus, mida pole alati olemas, sest kahju hüvitamist võib nõuda eraldiseisvas tsiviilmenetluses, või kuupäevast, kui nimetatud otsus jõustus.

- 11 Audiencia Provincial de Zaragoza (Zaragoza provintsikohus) kaldub arvama, et kahju hüvitamise hagi esitamise aegumistähtaeg hakkab kulgema sanktsiooni määramise otsuse avaldamisest ilma, et see piiraks asjaolu, et kui on algatatud tsiviilmenetlus, võib selle peatada, et saada teada, millised tagajärjed võivad olla halduskohtumenetluses tehtud järjestikustel kohtuotsustel.
- 12 Teine võimalus on asuda seisukohale, et aegumistähtaeg hakkab kulgema hetkest, kui sanktsiooni määramise otsus jõustub. Sellisel juhul tekib aga probleem, et samal ajal kehtib kaks erinevat kohtualluvust: tsiviil kohtu oma, mille puhul on esitatud kahjude hüvitamise nõue, ja halduskohtu oma, kuhu on kaevatud edasi haldussanktsioon – sellega kaasneb oht, et samade asjaolude põhjal jõutakse üksteisega vastuolus olevate kohtulahenditeni.
- 13 Teisest küljest tekib küsimus, millisest õigusnormist tuleb lähtuda aegumistähtaja puhul, kui kahju hüvitamise hagi on esitatud pärast direktiivi 2014/104/EL üle võtva õigusnormi jõustumist, aga käsitleb asjaolusid või otsuseid, mis eelnevad selle jõustumisele.

TÖÖDOKUMEN